

Munkásfiatalok találkozója

Csütörtökön Győrött megkezdődött a munkásfiatalok második országos találkozója. A négynapos sereg-szemlére mintegy kétezer fiatal érkezett az ország minden részéből. A delegációkat a megyehatáron ünnepélyes külsőségekkel fogadták a vendéglátók. Az esti megnyitót a Rábán felállított vízszinpadon tartották. A látványos vízfelvonulást követően Nagy Imre, a KISZ Győr-Sopron megyei Bizottságának első titkára köszöntötte a találkozó résztvevőit. Az ünnepség színes kulturális műsorral, táncjátékkal, diszkóvilágítással ért véget.

A késő esti órákban nyitották meg Kelemen Benő grafikus kiállítását, a „Mó Galériát” a Liszt Ferenc

Állami Zeneiskola előcsarnokában. A nagyszabású sereg-szemle első napja a Közlekedési és Távközlési Műszaki Főiskolán rendezett, s az éjszakai órákba nyúló zenés, táncos programmal zárult.

A következő napokban üzemlátogatásokra, ágazati fórumokra kerül sor. Az előbbien a vendéglátó vállalatok, termelőszövetkezetek, állami gazdaságok tevékenységével ismerkednek, az utóbbin több minisztérium, főhatóság vezetőivel találkoznak. Pénteken este békenagygyűlés színhelye lesz a győri Széchenyi tér. A vasárnapig tartó esemény-sorozatot megannyi kulturális és sportprogram, folklor műsor és kirándulás színesíti. (MTI)

Katonai kollégium

Középiskolai honvédkollégium alapító- és tanévnyitó ünnepségét tartották csütörtökön Zalaegerszegen. A kollégisták egyelőre — önálló osztályközösséget alkotva — a város két gimnáziumában tanulnak, 1987 szeptemberétől pedig a most épülő új Ságvári gimnáziumba járnak, amelynek 24 tanterme közül 8-ban őket oktatják majd. Az iskolában ugyanazt a tananyagot sajátítják el, mint a többiek, speciális honvédelmi előképzésben — elsősorban a hét végeken — csak a kollégiumban részesülnek.

A mérnöknő Útitársa

Négy éve, áprilisban hirdettek országos pályázatot a mezőgazdaságban, az élelmiszeriparban, a fagazdaságban, a földügyi igazgatásban, az oktatás és tudományos kutatás területén tevékenykedő fiataloknak. Közel félezer pályamunka közül 169 volt érdemes az országos bíráló bizottság szakvéleményére. Ezek közül is a legjobbakat láthaták kiállítva a mezőgazdaság és az élelmiszeripar országos vásárán. A makettek, modellek, gyártmányok sorában ott volt az Útitárs nevű tubusos húszes májas krém. Pócsa Józsefné, a Szegedi Konzervgyár gyártmányfejlesztő mérnöke a KISZ KB különdíját kapta ezért a munkájáért.

— Elmondaná az ötlet lényegét?

— Tulajdonképp egy új termék. Különleges technológiai eljárással sertésfejhúsból, létojásból, búzaliszt, fűszerek hozzáadásával készült. Másik fajtája a májas krém. Mindkettő új csomagolóanyagban, tubusban került forgalomba.

— A háziasszonyok, a kirándulók örülnek a megoldásnak. Praktikusabb a konzervdobozos formánál,

de vajon a gyárat, a gazdasági vezetőket milyen szempontok vezették, amikor a tubusos krém gyártása mellett döntöttek?

— Minden gazdálkodó egység érdeke a választék-bővítés. De nemcsak emiatt vált be ez a termék. A konzervdobozokhoz szükséges ónozott acéllemezt importálja az ország, a tubusos megoldáshoz viszont hazai alapanyag (alumínium) is megfelel. Valamint az új massa gyártása is gazdaságosabb, mint például a hagyományos sertés májkrémé.

— Végigolvastam a dolgozatot, s úgy tűnik, rengeteg méricskélés, kísérlet eredménye a „húsz oldal”.

— Igen sokat bajlódunk a sterilizéssel. A tubus csavarja ugyanis minduntalan megolvadt a magas, 120 Celsius-fokon. A húsmassza is gondot okozott, mert egy idő után megkeményedett. Nehéz volt kenhetővé tenni. A tubusos csomagolás módjának pedig éppen ez a lényege. Aztán nem találtunk gyártót sem a tubusnak. Az első időkben mi gyűrtöttük, kalapáccsal ütögetve hajtogattuk össze. Jó pár órát dolgoztunk a technológián, munkaidő után és hét végeken.

— Megérte?

— Tíz éve végeztem Szegeden, rövid időre elkerültem a városból, de csak visszajöttem a férjem miatt. Most fejeztem be a szakmérnöki tanulmányaimat, szóval tanultam is a dolgozatkészítés közben, no meg a két kisiskolás gyermekem se feledjük. Jól jött a pénzjutalom az oklevél mellé, amit augusztus 23-án vettem át a MEM miniszterétől. Futja talán a tanszekerre.

További információk: mindkét krém hiánycikk, mert nincs magyarországi gyár, amelynek megérné a tubust nagy szeriában előállítani. Szeged régiójában 39 tonnát értékesített a kereskedelem e két termék-ből. Sőt, 500—500 tonnát, azaz 2,5—2,5 millió darabot rendeltek is a boltosok, csak hogy hiába. Aztán. A mérnöknőnek úgyszólván magánügye. hány pályázaton próbálkozott dolgoztatni. A KISZ KB különdíjával, e magas elismeréssel mindössze 1500 forintot kapott... Kinyó Jánosné és Komlósi Istvánné, mindketten a Szegedi Konzervgyár dolgozói, helyezést nem értek el az alkotó ifjúság pályázaton, de díjazásukat bemutatták az OMEK-on.

Mag Edit

Tábor a pusztán

Sz. Lukács Imre új könyvéről

Elég csak kicsit utánagondolni: bizony igencsak elkelne egy közel- vagy félmúltbeli Magyarország felfedezése-sorozat is. Arra gondolok, hogy a harmincas években létrejött, majd éppen 15 esztendeje fölújított-kiterjesztett, több szempontból rendkívüli jelentőségű könyvsorozat a mindenkori jelen sokszor revelációs szintű fölmutatására vállalkozik — ám amúgy istenigazából szintjű föl kellene fedezni a szépirodalom túl, sőt az azal együtt, akár a szociográfia eszközeivel is — félmúltunk jó néhány jelenségét. Például a Rákosi-korszak egyik neuralgikus (és több hasonlóval együtt szegényteljes) intézményét, a kitelepítettek tízezreivel megtöltött internálótáborokat.

Roppant szívesen halnánk arra, hogy Sz. Lukács Imre *Tábor a pusztán* című új regényét (amelyet a *Csongrád megyei Teszöv* adott ki, a kiadói munkákat a *Népszava Lap- és Könyvkiadó* végezte) — tematikájában akár forradalmian újszerűnek, vizsgálódási szempontjait tekintve egészen különleges fontosságúnak minősítem. Mindez igaz is, hiszen ezekről a táborokról — a hortobágyi Ohat-Pusztakócsón, a könyvbéli, Szolnok megyei Kormópusztán vagy egyebütt — egyrészt vajmi keveset tudunk, másrészt az illyesféle „lágerirodalom” a legújabbkori magyar irodalomban Görgy Gábor drámáját, a *Galopp a Vércsemzőn-t* (a szegedi színház évadnyitó premijerje lesz) meg *Lenygel József* néhány művét leszámítva, tulajdonképpen nem létezik. (Filmen nemrégiben — meglehetősen halvány és erőtlén formában — *Bacsó Péter* tett kísérletet a kitelepítettek ábrázolására a *Te rongyos élet!*-ben.) Ráadásul, ami a közvetlen irodalmi ábrázolásmód technikái részleteit illeti, egyenesen kincs-bányának tekinthető lélektani és sorsalakulási vizsgálódásokra ad módot maga a téma — olyan emberi mélységekig lehet leásni, és olyan szédítő ábrázolási magasságokba lehet emelkedni, hogy az olvasó szédülhet belé. Mert a lényegét tekintve, a totális emberi kiszolgáltatottságot, megalázást, a hatalmaskodást, a kegyetlenséget, az emberség megőrzött drágaköveit és az ember-telenedés folyamatait véve alapul, nincs igazán különbség a „klasszikus” mondjuk második világháborús lágerirodalom művei, például *Semprun A nagy utazás-a*, a vajdasági *Debreczeni József Hídeg krematórium-a* vagy akár *Anna Frank naplója* által felmutatott világok és a sztálini korszak magyarországi internálótáborait bemutató alkotás(ok) univerzum-lehetőségei között.

Hogy a Tábor a pusztán mindezek alapján legalábbis

óriási „ziccer”, azzal, gondolom, vitán felül egyet, lehet érteni. Miként azzal is, hogy Sz. Lukács Imre vállalkozásának bátorsága, tisztessége legalább annyira feltétlen tiszteletre méltó, amennyire nyilvánvaló a tematika izgalma és érdekessége. A közvetlen írói megvalósításban is találni szép számmal elismerést érdemlő megoldásokat — a nyitókép klasszikus és hatásos, a főhős testvérpár párttitkárból táborlakóvá lett tagjának, Filler Bandinak bensőséges, költői szépségű jelenete az elhagyatott, elvadult tájon talált kóbor kutyával, de idézhetnénk néhány kitűnően „elkapott” mondatot is: „Kényszer-szubbonyt kínálsz fiam, s az benne a feneseq, hogy elvárod, önként húzzam fel!” (Apiát téesz-belépésre agítóló fiúnak adott válasz.)

Vagy: „Micsoda jelszavaknak döltem be?... Eltápostak. Pedig nem tévedtem, nem lettem áruló, igazságot akartam, tisztességesen élni, a szövetkezetek szervezését lelkiismeretesen csinálni, de nem úgy, hogy előbb üssük agyon a parasztot, azután úgvisz belép. Ezzel és szívvel válassza az újat! Ez a tanítás. Vagy talán az sem igaz, úgvis változik, mint a szeljárás?” (Filler Bandi tételődése a táborba kerülve.) Al-talában: akad több megragadó, olvasmányos, érett írói eszközökkel gazdálkodó alkotót mutató részlet a műben — de ugyanakkor fölfedezni elnagyolt, enyhén papirosítú figurákat is. Voltaképpen maga Filler Bandi is ilyen, lévén nem kellőképpen kidolgozottak korábbi élet-

nek motívumai, s például Fekete Ibi alakjában is vannak „elvarratlan” szálak jócskán. S ami talán a legbántóbb hiba: Sz. Lukács Imre olykor úgy beszélhet hús-vér magyar parasztokat, ahogyan azok aligha szólalhattak meg bármiféle helyzetben. (Csak egyetlen példa: „a földhöz simulok, és nem lesz gond velem.”) Néha broszuraizú, néha profétikus, néha programbeszéd-szerű, máskor irodalmiaskodó stílusú jelent mindez, amj sehogyan sem fér össze a regény egészének a klasszikus nagy-realista ábrázolásmód alkalmazására irányuló törekvéseivel.

Mindent összevetve: adott egy igen rokonszenves eszméiségű, a megalázott, a meggyötört, táborok poklaiba kényszerített magyar parasztokért, falusi kisemberekért nagy lelkiismeretességgel, átéléssej és felelősséggel hadakozó, barátságával és eszmei-erkölcsi alapállásával roppant tiszteletre méltó, részleteiben jelentékeny írói technikával készült új Sz. Lukács-könyv. Amelyről végső soron azért lehet kollektív örömmel és ösztöne segítő szándékkal beszélni, mert ama bizonyos, nagyon hiányzó félmúlt-Magyarország felfedezéséhez szolgálatot elgondolkodtatón fontos adalékokat. És egyvalami bizton megjósolható: övendő még idő, amikor a mostaninál is nagyobb szükség lesz hasonló témájú művekre. Sz. Lukács Imrénél pedig van „anyaga” és van szeme ahhoz, hogy mindezeket láttassa — ezután is.

Domonkos László

Aki átvette a fegyvert

Sok fiatal életében marad emlékezetes augusztus 29. Ezen a napon kezdték meg sorkatonai szolgálatukat.

A leendő előjárók, tisztek, parancsnokok, beszéltek az újszegedi bevonulási ünnepségen az újoncnak hazafias kötelességről, a katonai élet szépségeiről, nehézségeiről. Az ünnepség előtt találkoztam *Ovári Józseffel*, aki társai nevében átvette a fegyvert.

— Tudja, hogy hová vonul?

— Igen, hiszen a leszerelő határorok fegyverét veszem át. Ezt nem régen, néhány órával ezelőtt tudtam meg, már begyakoroltuk a ceremóniát. Makón születtem, a Szeoban kezdtem focizni, utána a KSC-ben voltam középsztár. Igéretet kaptam, hogy a katonaidőben is lehetővé teszik a sportolást.

Aki a fegyvert átadja, *Csatári Ferenc* őrmester, a határorok kétszeres kiváló katonája és kiváló határör:

— Siklóson kaptam ki-képzést, majd Újszentivánon teljesítettem szolgálatot, később pedig Kiskunhalasra osztottak be, ahol a kiképző század parancsnoka vagyok.

— Meddig még?

— A centimen még 32 szám van.

A beszélgetést az *Ovári szülők*, a hatodikos *Andrea*, a kistésvér és *Vida Andrea* hallgatja. Az apa ugyancsak határör volt.

— Nekünk még 28 hónapig kellett katonáskodnunk. Nagyon boldog vagyok, hogy a fiam is határör lesz és azt kívánom neki, hogy leg-alább elérjen annyit, amennyit nekem sikerült: kiváló határör és kiváló lövész voltam. Csak a legjobbakat mondhatom a katonai életéről.

Az anyu egy picit más-ként vélekedik:

— Nekem rossz lesz, hiányozni fog a gyerekem, de hát ez az élet sora.

— Megértem a feleségem. Igaz megszokhatta már, hogy a gyerek távol van, ugyanis 14 éves kora óta edzőtáborok, mérkőzések miatt sokat volt távol. A vidéki meccsek után gyakran éjjel után ért haza a fiunk. Persze az anyja mindig fönmaradt, várta — magyarul még idősebb *Ovári József*.

A két *Andrea* közül a 18 éves hölgy mondja: — Szerelmes vagyok Jósikába, nagyon fog hiányozni. Azt hiszem, legjobban én várom az eskütételt. Legközelebb csak akkor találkozhatunk.

A kistésvért nem tudtam szóra bírni. Arcát a tenyerébe hajtja, törölgeti a könnyeit.

Nagyon szereti a bátyját! A. S.

Pásztai Ferencre emlékezünk

Pásztai Ferenc, a szegedi munkásmozgalom egyik jelentős személyisége 80 évvel ezelőtt, 1905. augusztus 30-án született Orosházán. Édesapját, Pásztai Albert bogárnéget korán elvesztette, emiatt egy ideig édes-anya kénytelen volt őt lelencházba adni. A szegedi kamazkor sem volt felhőtlen, hiszen bádogosinaként keményen kellett dolgoznia. 1923-ban lett bádogossegéd, ekkor elhatározta, hogy a fővárosban próbál szerencsét. Budapestben iratkozott be a vasasszakszervezetbe, ám szervezett munkásként sem tudta elkerülni a munkanélküliséget. 1926-ban az utcára került, majd visszajött Szegedre. Ettől kezdve élete elválaszthatatlanul egybefonódott városunk munkásmozgalomával.

Visszaérkezése után belépett a Szegedi Munkás Test-edző Egyesületbe, amelynek kiváló tornásza, majd a torna- és az úszószakosztály vezetője, 1940—46. között pedig az egyesület alelnöke volt. Pásztai Ferenc részt vett azokban a belső politikai küzdelmekben, amelyek eredményeként 1932 februárjában a polgári gondolkodású tagok kiléptek az

MTE-ből, s az egyértelműen baloldali munkásegyletűté vált. Buócz városi rendőrfőkapitány-helyettes 1933. február 12-i jelentése szerint az MTE „... mivel a szegedi Szociáldemokrata Párt egyik kultúr-szerve és teljesen annak irányítása mellett működik, úgy hazafias, mint politikai szempontból megbízhatatlan.”

Az ifjú Pásztai Ferenc formálódó világnézete szempontjából meghatározónak bizonyultak az 1927—33. között a Szegedi Természetbarátok Turista Egyesületében eltöltött évek. Az ebben az időszakban Szegeden élénkülő kommunista tevékenység egyik fő területét az ifjúmunkás-mozgalomban, s azon belül is elsősorban az említett egyesületben végzett munka jelentette. A TTE kirándulásain illegális politikai szemináriumokra került sor, amelyeket a szegedi munkásmozgalom történetéből jól ismert dr. Szepesi Imre vezetett. Pásztai Ferenc tulajdonképpen ezeken az összejöveteleken vált tudatos és meggyőződéses kommunistává.

A korabeli hazai munkásmozgalom adott színvonalának megfelelő marxista ismeretekre tett szert. Korábban is meglevő jó vitakészsége egyre alaposabb tudással, szélesebb olvasottsággal párosult, amely sokat számított agitációs munkája során. Ilyen jellegű tevékenységet a rendszer ismert korlátai között a már említett MTE-n kívül a Szegedi Általános Munkás Dal-egyletben folytatott Pásztai Ferenc.

Az adott körülmények között Pásztai Ferenc a szegedi vasasszakszervezetben is igyekezett tevékenykedni. 1943-ban ő szervezte meg a bádogos- és vízvezeték-szerelő szakosztályt, ám nem sokkal ezután megkapta behívóját a keleti front-ra.

Hazatérve Szegedre, Pásztai Ferenc azonnal jelentkezett az ekkor már aktívan tevékenykedő MKP-ba. Az újszegedi Kendergyárban talált hasznos és értelmes munkát. Örömmel vett részt az újjáépítésben, az egyre inkább beinduló termelőmunka segítségével, a gyár pezsgő politikai életében. A

fordulat éve után több ezer társához hasonlóan őt is „kiemelték”: 1949-ben a Szegedi Cső- és Szerelvény-értékesítő Vállalat igazgatója lett, ám 1951-ben tudó-vérzését követően visszament a Kendergyárba. 1950—52. folyamán az alsóvárosi I. párt-szervezet titkáráként végzett mozgalmi munkát, amely tekintettel a korszakra és a jelentős részben kis- és középparaszti városrész érthető gondjaira, nem volt könnyű feladat. 1952—55. között a városi pártbizottság instruktorként dolgozott. 1955-től 1965-ben bekövetkezett haláláig betegállományban, majd nyugdíjban töltötte életének utolsó évtizedét.

1956 őszén tiszteletreméltóan helyt állt a legnehezebb napokban. November első napjaiban néhány elvtársával együtt fegyveres suhanckat tettek ártalmatlanná, s a megszerzett fegyvereket a városi pártbizottságon ösztögyűjtve felkészültek az ostromra. Erre azonban szerencsére Szegeden nem került sor.

Nyugdíjas éveiben Pásztai Ferenc főként a Munkásdalárdában tevékenykedett, annak egyik vezetője maradt haláláig. 1958-ban megkapta a Szocialista Kultúrért érdeméremet. Ugyanezen év decemberében mozgalmi harcóstársai hosszas unszolására kérte munkásmozgalmi múltjának elismerését. Az ez ügyben írott rövid életrajzában foglaltak egyike-másika még legközelebbi hozzátartozóinak is újdonságot jelentett, lévén Pásztai Ferencnek nem volt kenyeré a dicsekvés. Küzdelmes, nehéz életútja szép példája a különbözőbb karrier nélküli, meggyőződéses munkásforradalmár életének. Születésének 80. évfordulóján illő tisztelettel emlékezünk rá.

Serfőző Zoltán

Az MSZMP Szeged Városi Bizottsága és a Szeged Megyei Város Tanácsa szeptember 5-én, csütörtökön délelőtt 11 órakor a Gyevi temetőben levő sírjánál koszorúzást tart Pásztai Ferenc születésének 80. évfordulója alkalmából.